

**Brüssel, 26. mai 2025
(OR. en)**

9395/25

**DEVGEN 76
FIN 557
COAFR 108
ACP 32
RELEX 655
NDICI 4
SAN 248
SUSTDEV 38**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	26. mai 2025
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	7403/25 + ADD 1
Teema:	Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 18/2024: „ELi rahaline toetus partnerriikide tervishoiusüsteemidele – Järgitakse üldiseid strateegilisi eesmäärke, kuid sekkumistes on probleeme koordineerimise ja kestlikkusega“ – Nõukogu järelused (26. mai 2025)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu poolt 26. mail 2025 toimunud 4099. istungil heaks kiidetud nõukogu järelused, mis käsitlevad Euroopa Kontrollikoja eriaruannet 18/2024 „ELi rahaline toetus partnerriikide tervishoiusüsteemidele – Järgitakse üldiseid strateegilisi eesmäärke, kuid sekkumistes on probleeme koordineerimise ja kestlikkusega“.

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad Euroopa Kontrollikoja eriaruannet 18/2024 „ELi rahaline toetus partnerriikide tervishoiusüsteemidele – Järgitakse üldiseid strateegilisi eesmärgi, kuid sekkumistes on probleeme koordineerimise ja kestlikkusega“

1. Nõukogu tervitab Euroopa Kontrollikoja eriaruannet 18/2024: „ELi rahaline toetus partnerriikide tervishoiusüsteemidele“. Aruandes hinnatakse ELi rahalist toetust partnerriikide tervishoiule programmitöö perioodidel 2007–2013 ja 2014–2020, millest mõlema vältel anti toetust üle 3 miljardi euro. Perioodi 2021–2027 puhul oli 2024. aasta alguse seisuga eraldatud üle 2 miljardi euro. Nõukogu võtab aruandes esitatud järeldused ja soovitusel hoolikalt teadmiseks.
2. Nõukogu on jätkuvalt pühendunud üleilmse tervishoiustrateegia täielikule rakendamisele, mida toetab ka kõrge esindaja, ning tuletab meelde oma järeldusi, milles käsitletakse ELi üleilmset tervishoiustrateegiat „Parem tervis kõigile muutuv maailmas“¹. Järeldustes kutsutakse üles seadma suuremaid ambitsioone, võttes kasutusele tervikliku lähenemisviisi, mis hõlmab nii elude päästmisele keskendumist ja haiguste tekke ja leviku vähendamist kui ka tervise ja heaolu, sealhulgas vaimse tervise edendamist ning diskrimineerimise ja häbimärgistamise vastu võitlemist, eelkõige naiste ja tütarlaste, laste ja noorte, eakate, puuetega inimeste, LGBTI-inimeste, põlisrahvaste ning haavatavas ja tõrjutud olukorras olevate inimeste ja kogukondade ning sisserännanud või ümberasustatud kogukondade puhul. Nõukogu rõhutab, et ülemaailmne tervishoid nõuab tõhusat mitmepoolsust ja mitut sidusrühma hõlmavaid kaasavaid partnerlusi, mis on ELi välispoliitika olulised tugisambad ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra tugevdamise lahutamatu osa. Nõukogu on ka jätkuvalt pühendunud ELi ja Aafrika Liidu ülemaailmsele tervishoiualasele partnerlusele.

¹ ST 5908/24, 29. jaanuar 2024.

3. Nõukogu rõhutab arengukoostöö olulist rolli tervishoiu valdkonnas ning seda, kui oluline on võrdsetel alustel tehtav tihe koostöö partnerriikidega, eesmärgiga parandada võrdset juurdepääsu tervishoiutoodetele ja -teenustele, tugevdada tervishoiusüsteeme üldise tervisekindlustuse suunas liikumise nimel ning aidata kaasa pandeemiate ennetamisele, nendeks valmisolekule ja neile reageerimisele. Ülemaailmne tervishoid on üks peamisi ELi välispoliitika tugisambaid, sealhulgas strateegia „Global Gateway“ ja Euroopa tiimi tervisealgatused. Nõukogu kinnitab taas ELi ja selle liikmesriikide juhtivat rolli ülemaailmse tervishoiu edendamisel koos partneritega, tuginedes solidaarsusele, inimlikkusele, võrdsusele, soolisele võrdõiguslikkusele ja inimõiguste austamisele. Äärmiselt oluline on tagada meie poliitikameetmete ja rahalise toetuse strateegiline sidusus partnerriikide prioriteetide ja süsteemidega.
4. Nõukogu tuletab meelde, et ELi toetus partnerriikide tervishoiule aitab kaasa ELi arengupoliitika üldeesmärgile, milleks on vähendada äärmist vaesust ja see lõpuks kaotada. Kooskõlas rahvusvahelise tervishoidu käsitleva lähenemisviisiga, eelkõige ÜRO kestliku arengu 3. eesmärgiga, rahastab EL oma partnerriikide tervishoiusüsteeme kahepoolsete ja piirkondlike programmide, Euroopa tiimi tervishoiualaste algatuste, ÜRO partnerorganisatsioonide, näiteks Maailma Terviseorganisatsiooni, ja muude mitmepoolsete partnerorganisatsioonide, näiteks ülemaailmse AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondi, ülemaailmse vaktsineerimise ja immuniseerimise liidu (Gavi) ja pandeemiafondi kaudu.
5. Nõukogu tervitab kontrollikoja järeldust, et EL toetas erinevaid tervishoiualaseid sekkumisi, mis on kooskõlas riikide vajadustega, ning et ELi toetus on aidanud kaasa nende riikide tervishoiusüsteemide toimimisele.
6. Nõukogu võtab teadmiseks kontrollikoja järelduse, et raha eraldamisel esines puudusi, et projektide tulemuslikkust takistasid koordineerimise ja kestlikkusega seotud küsimused ning et seire ei andnud täielikku ülevaadet komisjoni tegevusest tervishoiusektoris.
7. Nõukogu võtab teadmiseks, et eriaruandes esitatud ELi kohapealse tervishoiualase toetuse põhjalik analüüs on piiratud ulatusega, hõlmates ainult kolme riiki – Burundi, Kongo Demokraatlik Vabariik (Kongo DV) ja Zimbabwe. Lisaks märgib nõukogu, et aruandes keskendutakse ülemaailmsel ja riigi tasandil antavale toetusele, kuid ei hõlmata piirkondlikke algatusi.

8. Euroopa Kontrollikoja eriaruandes on esitatud ELi toetust partnerriikide tervishoiule käsitlevad tähelepanekud ning edasist toetust käsitlevad soovitusel, näiteks: viia paremini vastavusse riikide vajadused ja tervishoiu valdkonnale eraldatud rahalised vahendid; kehtestada selged kriteeriumid ülemaailmsete tervisealgatuste rahastamiseks; parandada vajaduste analüüsi ning seadmete ja ravimite jaotamise koordineerimist; analüüsida halduskulude mõistlikkust; vältida kattuvusi ja tagada koostoime; jälgida põhjalikult ELi toetust; edendada tervishoiusüsteemide kestlikkust; suurendada seadmete hoolduse tähtsust.
9. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni põhjalikud vastused, mis on eriaruandele lisatud, ning tervitab asjaolu, et komisjon on kõigi eriaruandes esitatud soovitustega täielikult või osaliselt nõustunud. Nõukogu võtab teadmiseks täiendavad parimate tavade juhtumid, mida komisjon on kirjeldanud oma vastustes eriaruandele.

Riikide vajaduste ja tervishoiu valdkonnale eraldatud rahaliste vahendite paremini vastavusse viimine

10. Nõukogu võtab teadmiseks kontrollikoja aruandes esitatud järeldused, milles tuuakse välja erinevused partnerriikide vajaduste ja ELi poolt tervishoiu arendamiseks antava abi geograafilise jaotuse vahel, ning esitatakse soovitus raha jaotust ülemaailmsete algatuste, piirkondlike algatuste ja riikidele antavate kahepoolsete toetuste vahel koordineerida ning leida nende vahel võimaluse korral parem tasakaal. Nõukogu tervitab komisjoni kavatsust tõhustada riikide pingerea väljatöötamise kriteeriume ning uurida, kuidas võtta seda pingerida järgmisel programmitöö perioodil paremini arvesse. Nõukogu rõhutab vajadust võtta ELi tervishoiu rahastamise vahendite jaotamisel piisavalt arvesse partnerriikide vajadusi. Nõukogu rõhutab, et üleilmse, piirkondliku ja riigi tasandi toetuse integreerimine on keskse tähtsusega terviseküsimumuste edendamisel üleilmse tervishoiustrateegia ja Global Gateway tervishoiualaste projektide rakendamise kaudu.

Selgete kriteeriumide kehtestamine ülemaailmsete tervisealgatuste rahastamiseks ja vahendite eraldamise protsessi dokumenteerimise parandamine

11. Nõukogu rõhutab, et oluline on kehtestada selged, konkreetsed ja vajaduse korral mõõdetavad kriteeriumid ülemaailmsete tervisealgatuste rahastamiseks ning parandada protsessi dokumenteerimist, nagu kontrollikoja eriaruandes on rõhutatud. Nõukogu toob positiivsest küljest esile, et – nagu on märgitud komisjoni vastustes – võtab komisjon ülemaailmsetele tervisealgatustele rahaliste vahendite eraldamisel kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid elemente juba arvesse, ning tervitab komisjoni lubadust dokumenteerimisprotsessi koostöös ELi liikmesriikidega parandada.

Vajaduste analüüsi ning seadmete ja ravimite jaotamise koordineerimise parandamine

12. Nõukogu nõustub kontrollikoja tähelepanekuga, mille kohaselt saaks seadmete ja ravimite jaotamise koordineerimist partnerriikides veelgi parandada. Nõukogu rõhutab tervishoiuga seotud poliitika ja meetmete koordineerimise alast Euroopa tiimi lähenemisviisi, mis võeti kasutusele COVID-19 pandeemia reageerimiseks ja mida rakendati ka seoses analüüsitud koostöövaldkondadega. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni vastused, milles juhitakse tähelepanu nii rahastajate kui ka valitsuste poolsele ebapiisavale rahastusele, mis põhjustab varude nappusega seotud probleeme. Nõukogu tervitab komisjoni lubadust teha partnerriikidega koostööd, et aidata neil töötada välja oma tervishoiustrateegiad ning veelgi suurendada nende suutlikkust vajaduste analüüsimisel, planeerimisel ja koordineerimisel.

Halduskulude mõistlikkuse analüüsimine

13. Nõukogu võtab teadmiseks kontrollikoja eriaruandes esitatud tähelepaneku, et tervishoiusektori sekkumiste kulusid mõjutas nende astmeline rakendamine, ning rõhutab, et oluline on tõhustada eelarvestatud halduskulude mõistlikkuse analüüsi. Nõukogu tuletab meelde, kui oluline on pidada kinni õigusraamistikust ja selles täpsustatud halduskulude piirangutest, kuid usub, et kohaldatavaid suuniseid ja juhiseid on võimalik parandada, ning tervitab komisjoni sellealaseid jõupingutusi.

Kattuvuste vältimine ja toetatavate ülemaailmsete tervisealgatuste vahelise koostoime tagamine

14. Nõukogu rõhutab, kui oluline on vältida kattuvusi ning tagada ülemaailmsete tervisealgatuste vastastikune täiendavus ja koordineerimine, et tagada tõhusus, rakendades täielikult Lusaka tegevuskava. Nõukogu tõstab esile ülemaailmsete tervisealaste Euroopa tiimi algatuste positiivset panust koostoimesse ja vastastikusesse täiendavusse, tunnustab komisjoni tööd selles valdkonnas ning tervitab komisjoni uusi jõupingutusi, et tagada toetatavate ülemaailmsete tervisealgatuste koostoime. Nõukogu kutsub komisjoni talitusi ja Euroopa välisteenistust ning ELi delegatsioone tungivalt üles tegema koostööd liikmesriikidega, et suurendada ELi rahastuse nähtavust partnerriikide sihtrühmade seas.

ELi poolt tervishoiusektorile antava toetuse põhjalikku jälgimist võimaldavate näitajate kindlaksmääramine

15. Nõukogu tuleb meelde kontrollikoja eriaruandes komisjonile esitatud soovitus määrata kindlaks terviklikud näitajad ELi sekkumiste jälgimiseks tervishoiusektoris, ning hinnata, kas mitme rahastajaga fondidega seotud ELi sekkumiste tulemustest aru andmiseks on võimalik kasutada proportsionaalset meetodit. Nõukogu tervitab komisjoni kavatsust viia näitajad vastavusse olemasolevate näitajate ja raamistikega kooskõlas Lusaka tegevuskavaga. Sellega seoses rõhutab nõukogu vajadust tagada, et tulemuste jälgimiseks ja omistamiseks tehtavad jõupingutused toimuksid tihedas koostöös kõigi partneritega ning et need oleksid viidud hoolikalt tasakaalu isevastutuse vajaduse ja olemasoleva suutlikkusega. Nõukogu tervitab samuti komisjoni kavatsust täiendavalt hinnata, kas proportsionaalset meetodit on võimalik kasutada ELi sekkumiste tõenduspõhistest, ühiselt saavutatud, asjakohastest ja sootundlikest tulemustest aru andmiseks.

Tervishoiusüsteemide kestlikkuse edendamiseks meetmete võtmine

16. Nõukogu rõhutab, kui oluline on töötada välja selged ülemineku- ja väljumisstrateegiad, et tagada tervishoiusüsteemide kestlikkus ning edusammud üldise tervisekindlustuse ja kestliku arengu eesmärkide saavutamise suunas liikumisel, ning tunnistab siinkohal Lusaka tegevuskava keskset rolli. Nõukogu rõhutab, et tervishoiusüsteeme käsitlevad arutelud peaksid hõlmama kõiki asjaomaseid osalejaid, sealhulgas partnerriikide valitsusi, ning soodustama riiklike ressursside mobiliseerimist, tunnistades samas probleemsetes keskkondades tegutsemise raskusi. Nõukogu tervitab komisjoni käimasolevat tööd tervishoiusüsteemide kestlikkuse edendamiseks ning innustab võtma kestlikkust, riiklike ressursside mobiliseerimist ja piisavaid väljumisstrateegiaid arvesse ELi meetmete ja Euroopa tiimi algatuste kavandamisel ja neid käsitlevas programmitöös.

Projektide raames tarnitavate seadmete hoolduse tähtsuse suurendamine

17. Nõukogu nõustub kontrollikoja eriaruandes esitatud soovitusel lisada seadmete hangetesse hooldusaspektid ning võtta meetmeid, et aidata luua sidusrühmade seas hoolduskultuuri ja -tava. Nõukogu tervitab komisjoni kavatsust võtta seda soovitus arvesse dialoogis rakenduspartnerite ja partnerriikidega ning volituste väljatöötamisel otseselt komisjoni hallatavate hankemenetluste jaoks. Nõukogu tunnistab, et seadmete hooldusega seotud käitumist ja kultuuri on raske muuta, ning tervitab komisjoni lubadust suurendada teadlikkust ja kaasata seadmete tarnimise etappi hoolduskoolitus.
18. Nõukogu kutsub komisjoni üles võtma õigeaegselt järelmeetmeid eriaruandes esitatud soovitusete rakendamiseks. Nõukogu innustab komisjoni analüüsima, kindlaks tegema ja vajaduse korral käsitlema võimalikke süsteemseid probleeme igal juhul, kui kontrollikoja soovitusetes tuvastatud probleemid võivad osutada korduvatele raskustele komisjoni poolse programmi rakendamisel.